

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у жовтні 2020 року

(оглядова довідка за матеріалами преси, інтернету та неопублікованими документами)

Загальні питання

19 жовтня у Харківській філармонії за ініціативи Міністерства культури та інформаційної політики України відбувся третій Національний круглий стіл на тему «Мова». До обговорення долучилися, зокрема, міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, уповноважений із захисту державної мови Т. Кремінь, голова Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка Ю. Макаров. 26 жовтня у Чернівцях у Національному круглому столі на тему «Щастя як мета» взяли участь міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, голова Центру досліджень політичних цінностей О. Доній, голова Українського інституту національної пам'яті А. Дробович та інші.

2–4 жовтня у Дніпрі під егідою Міністерства культури та інформаційної політики України пройшов Форум культурних лідерів. Представники різних регіонів обговорили питання лідерства у культурі, створення центрів культурних послуг, просування та фінансування культурних ініціатив. Серед спікерів – директор Музею «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» І. Щупак, програмна директорка Українського інституту І. Прокоф'єва, головний режисер Одеського національного академічного театру опери та балету Є. Лавренчук, організатор резиденції сучасного мистецтва «Бірючий» Г. Козуб, артдиректорка фестивалю сучасної бандури *Lviv Bandur Fest* А. Войтюк та багато інших. Своєрідним прологом цієї ініціативи була конференція «Простір – країна єдиних цінностей» у місті Фастові на Київщині. На конференції в рамках промоції нового українського культурного продукту свій концерт зі світловим шоу зіграв етногуп «ДахаБраха». Освітню програму на тему «Що ми винесли з карантину?» підготувала команда «DniPro ГогольFest». Цю програму сформувавши кілька десятків денних та нічних подій різних форматів: екскурсії містом, лекції,

перформанси, кінопокази, книжкові презентації, *YouTube*-вечірки. Учасники Форуму мали нагоду подивитися прем'єру вистави «Монологи української культури. Live» режисера Є. Степаненка та музичну презентацію книги «Роман зі світлом» Р. Коляди.

День захисника України

В Україні 14 жовтня традиційно відзначено День захисника України. Вулицями кількох міст, зокрема, Києва, Львова та Харкова, пройшли марші, присвячені не лише Дню захисника, а й 78-й річниці створення УПА та Дню Козацтва. Відбулися церемонії покладання квітів до пам'ятників та місць поховань захисників України. У Києві святкові концертні програми відбулися в Національній філармонії України (Національний академічний духовий оркестр України), Київському муніципальному академічному театрі опери і балету для дітей та юнацтва (український вокальний дует «ТЕЛЬНЮК: Сестри»), Національному музеї народної архітектури та побуту України (Академічний ансамбль пісні і танцю Державної прикордонної служби України, н. а. України А. Гнатюк, жіночий вокальний ансамбль «Розмарія», Театр хореографічних мініатюр «Цвіт папороті», з. а. України О. Стебельська, зразковий ансамбль танцю «Кримська родина», «Тріо Усеїна Бекірова», з. а. України Е. Баталова). Тематичні експозиції було розгорнуто на Майдані Незалежності («Воля України або смерть» – матеріали про антибільшовицький повстанський рух), у Будинку кіно («Коли клятви підписано кров'ю» – фотографії кореспондента «Радіо Свобода» А. Дубчака про російську агресію на Донбасі), у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого («До Дня захисника України» – книги та інші друковані видання з фондів бібліотеки). У столиці та інших містах України діяла документальна виставка «Проти Голіафа», присвячена впливовим діячам українського визвольного руху. Її підготував Український інститут національної пам'яті разом із Центром дослідження визвольного руху. А в соціальних мережах Український інститут національної пам'яті опублікував постери з українськими воїнами художника А. Єрмоленка. З нагоди Дня захисника України національні телеканали включили до своїх програм такі фільми як «Життя післязавтра» Є. Подобної та С. Потапчук («UA: Перший»), «Додому» Н. Алієва («UA: Культура»), «Захар Беркут» А. Сеїтаблаєва та Д. Вінна (телеканал «Україна»), «Кіборги» та «Доброволець» А. Сеїтаблаєва (в рамках марафону українських патріотичних картин на *ICTV*).

2–18 жовтня у Києві тривали заходи, присвячені пам'ятній події, відомій під назвою «Революція на граніті». Організатори – Український інститут національної пам'яті, Національний музей Революції Гідності та партнери – Галузевий державний архів СБУ, Центр досліджень визвольного руху, Архів націона-

льної пам'яті. Складовими програми стали: онлайн-дискусія «Студентська революція на граніті: погляд через 30 років» (*Facebook*-сторінка Українського інституту національної пам'яті); виставка «30-річчя Революції на граніті» (Майдан Незалежності); виставка артефактів Революції на граніті (Будинок профспілок); дискусії «Революція на граніті: перший досвід Майдану» та «Революція на граніті: де взяли й куди поділися її творці» (Інформаційно-виставковий центр Музею Майдану); соціальний ролик до 30-річчя Революції на граніті (*YouTube*-канал Українського інституту національної пам'яті).

Вшанування пам'яті

У Львові завершено масштабний проєкт «Бієнале Шептицький/Sheptytsky Biennale», який провів Центр Шептицького Українського католицького університету за підтримки Українського культурного фонду. Його мета – модернізувати постать Митрополита Андрея Шептицького та привернути увагу креативних середовищ до його ідей. У межах Бієнале було проведено одинадцять публічних лекцій, *Open Call* для молодих художників (переможці М. Білінська, А. Ялоза, М. Барабаш), онлайн-семінар «Шептицький для освітян», навчальний бізнес-кейс від *Lviv Business School*. Крім того, віцекеректор УКУ М. Маринович у власному блозі проаналізував думки й засади А. Шептицького щодо економіки, патріотизму, лідерства та влади. Вагомим досягненням проєкту є документальний фільм «Історичної правди» про митрополита. До його створення долучився український журналіст, історик і публіцист В. Кіпіані.

30 жовтня, у День політв'язня в СРСР, Український інститут національної пам'яті та видання «Історична правда» презентували документальний цикл, присвячений українським дисидентам І. Стасів-Калинець зі Львова, М. Руденку з Луганщини та С. Караванському з Одеси. Презентація, що відбулася в прес-центрі столичного Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ», покликана привернути увагу до пам'ятної дати, а також нагадати про сучасних українських політв'язнів у Росії та на окупованих територіях Донбасу і Криму. У заході взяли участь голова Українського інституту національної пам'яті А. Дробович, засновник та головний редактор «Історичної правди», ведучий фільму В. Кіпіані, директорка Музею шістдесятництва О. Лодзинська, режисерка документального циклу та авторка сценарію О. Мовчан та інші.

Регіональна культурна політика

10 і 11 жовтня у Дніпрі відбулося онлайн-відкриття центру сучасної культури – *Dnipro Center for Contemporary Culture (DCCC)*, який об'єднав різні культурні інституції – ГО «Культура Медіальна», галерею «Артсвіт», художню майстерню *Ksi Prostir*, *Alliance française* та Чеський Центр. Новий заклад роз-

міщено в історичній будівлі в центрі міста, яка вирізняється антропоморфним і зооморфним декором. Проект реновації розробила команда організації *Kultura Medialna* разом із архітекторами. Майданчик перебуває у процесі розбудови, проте вже приймає культурні події. Зокрема 2–4 жовтня тут пройшла більшість театральних заходів *DniPro GogolyFest*. 10–11 жовтня – міжнародний форум експертів креативно-урбаністичних рухів із України та Європи та концерт синті-поп-гурту *Kurs Valüt*. 19–20 жовтня на будівлі *DCCC* проектували *3D-mapping* (аудіовізуальне шоу від *Kultura Medialna*, компанії *Expolight*, аніматора М. Лиськова та музикантів *DZ'OB*). А 24 жовтня відбувся показ раритетного фільму «Нариси радянського міста» Д. Дальського під музичний супровід гурту *DZ'OB*. Також від 20 жовтня на *YouTube*-каналі центру можна було послухати лекції про культуру та мистецтво. Заходи реалізовано за підтримки Українського культурного фонду.

13 жовтня у Львові в рамках програми «Фокус на культуру» відкрився для відвідувачів інтерактивний Музей міста (МуМі). Гості мали нагоду побачити відремонтовані підземні зали Ратуші. Новий урбаністичний простір відвідали міський голова Львова А. Садовий, директор Львівського національного літературно-меморіального музею Івана Франка Б. Тихолоз, артменеджер П. Гудімов. А 19 жовтня було відкрито Львівський муніципальний мистецький центр, який об'єднав галерею, лекторій, медіатеку та кав'ярню. Культурний заклад очолила ініціаторка і керівниця проекту Л. Мицько. Кураторами та експозиціонерами стали художники П. Ковач та О. Сусленко.

12 жовтня у Запоріжжі, в підвальному приміщенні однієї з міських бібліотек, створено Музей історії архітектури міста. У ньому влаштовано різноманітну інтерактивну експозицію, присвячену створенню Олександрівської фортеці та забудові Старого Олександрівська, колоніям менонітів у Запорізькому краї, добі індустріальної модернізації 20–30-х років минулого століття, повоєнному відновленню міста.

20–31 жовтня на Площі Ринок у Львові тривала виставка сувенірної AR-продукції «Кишенькова країна». Охочі мали можливість віртуально прогулятися туристичними візитівками та знаковими місцями областей України у форматі доповненої реальності. Оцифровані об'єкти архітектури і спадщини доступні у форматі *3D*-моделей та доповненої реальності на *IOS* та *Android* у додатку *Pocket City AR*. Проект реалізовано командою *SKEIRON* за підтримки Українського культурного фонду.

18 жовтня на території палацу графів Телекі, що у селі Довге на Іршавщині, відкрито Музей мініатюр туристичних об'єктів Закарпаття. Наразі представлено дев'ять фортець, зменшених у 135 разів, серед яких мукачівський «Паланок», Ужгородський, «Сент-Міклош» та Бодулів. Проект реалізовано ГО

«Іршавщина» в рамках партнерської програми «Культура. Туризм. Регіони» Українського культурного фонду.

Креативні індустрії

2 і 3 жовтня в Харкові пройшов фестиваль креативних індустрій *Create Kharkiv Business Education*. У межах заходу було організовано серію панельних освітніх дискусій, навчальних тренінгів і воркшопів за участі спікерів, лідерів у сфері цифрових технологій, а також фешн-покази українських дизайнерів. Також на фестивалі відбулося нагородження креативних амбасадорів міста і кращих блогерів Харкова та України. Організатором цього заходу стало управління інноваційного розвитку та іміджевих проєктів Київської міськради.

Мистецькі події

31 жовтня та 1 листопада у столичному Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал» відбулася прем'єра постапокаліптичної опери композиторів Р. Григоріва та І. Разумейка під назвою «Чорнобильдорф». На її створення митців надихнули долі двох атомних електростанцій, які стали своєрідними археологічними символами атомної історії – Цвентендорф на Дунаї (Австрія) та Чорнобиль. Дійство поєднало різні жанри: кіно, хореографію, перформанс, спів. На великих екранах транслювались відеоновели, герої яких оживали на сцені. Ці відео оператори Д. Мельник, А. Сороколіт знімали у Чорнобильській зоні, на Каховському водосховищі та поблизу Кривого Рогу. В опері звучать рідкісні і стародавні інструменти: мікротональні бандура і цимбали, альпійська цитра, гуслі, кантеле, морін хуур (монгольська народна двострунна віолончель), постапокаліптична ударна установка, а також унікальне алгоритмічне фортепіано *Rhea-player* австрійського винахідника В. Рітча (таких у світі всього 7). Міфічних героїв «Чорнобильдорфу» відтворюють: фольклористка С. Карпенко, співак О. Заєць, актриса та співачка М. Штирбулова, вокалісти формації *NOVA OPERA* (М. Головка, А. Кірш, Р. Кірш, А. Кошман), перкусіоніст А. Надольський, мультиінструменталіст І. Завгородній, актор Є. Баль. Хореографію поставила Х. Слободянюк разом із танцівницею М. Потапенко. Прем'єрі опери у Мистецькому арсеналі передувала виставка міжнародного дослідницько-культурологічного і мистецького проєкту Антропологічний музей «Чорнобильдорф», у якій зібрано артефакти із експедицій, приватних колекцій, а також знахідок «чорних археологів». Проєкт реалізує творча група формації *Nova Opera* за підтримки Українського культурного фонду, програми «Дім Європи» і Австрійського культурного форуму в Києві.

14–18 жовтня у Києві Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник разом із Центром народної творчості та культурологічних досліджень реалізували проєкт «Мультикультурний *FEST*». У межах події відбулися: виставка майстрів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва «Мультикультурний мікс» (Велика дзвіниця заповідника), виступи художніх колективів, а також авторські екскурсії «Храми та монастирі Печерська», «Живопис українських храмів: від сивої давнини до сьогодення», «Церква Спаса на Берестові та Успенський собор – давні храми Печерська».

26–31 жовтня у столичному Національному центрі Олександра Довженка пройшов фестиваль театру, кіно та літератури *VianFest*, присвячений сторіччю французького письменника, музиканта і співака Бориса Віана. У програмі, яку підготували Довженко-Центр, Гоголь*Fest* разом із Посольством Швейцарії в Україні та Французьким інститутом в Україні, – вистава «Для наших диких душ» (Україна-Швейцарія) за мотивами роману Б. Віана «І ми знищимо всіх потворних», презентація українського перекладу цього твору Д. Бібікової, кінопокази.

3–4 жовтня у Дніпрі за підтримки програми «Культурна столиця» відбувся черговий етап мультидисциплінарного фестивалю сучасного мистецтва «ГогольFest». В умовах пандемії організаторам довелося шукати особливі місця. Зокрема на баржі, що курсувала за кількасот метрів від берега, відбувся світло-музичний концерт, який глядачі дивилися з набережної. Родзинкою вечора став живий виступ етногурту «ДахаБраха». Спеціально до Гогольфесту було переобладнано будівлю Річкового порту. Тут запрацювала велика світлова інсталяція з *LED*-екранами та віджеїнгом від художниці по світлу М. Волкової та у супроводі музики Д. Демченка. У самому приміщенні порту проходили різноманітні інсталяції від українських митців. Також в рамках фестивалю представлено нову оперу В. Троїцького і формації *Nova Opera* «Про що мовчить Заратустра» за твором «Так казав Заратустра» Ф. Ніцше та музично-документальну виставу «Make up» від українського гурту *Dakh Daughters Band*. Для гостей Гогольфесту вночі відбувся показ фільму із архіву Кіностудії імені Олександра Довженка «Ордер на арешт» Г. Тасіна з живим музичним супроводом від гурту «Вагоновожатые». Музична сцена подарувала меломанам виступи таких виконавців як *Ptakh_Jung*, *Postfactum*, *Gild The Lily*, «Сон Сови», *Ragapop*, *Zapaska*, *Ganna-Baby*, *FO SHO*.

10 і 11 жовтня в Івано-Франківську за підтримки Українського культурного фонду та Івано-Франківської міськради пройшов фестиваль-переберія міських культур «Межа». На двох основних локаціях – у Палаці Потоцького та малій сцені між скверами Міцкевича і Руської Трійці, виступили музичні колективи та театри, відбувалися лекції, майстер-класи та костюмована хода. До участі у

дійстві долучилися актори та музиканти зі Львова, Києва та Закарпаття. Части-ну заходів, через карантин, проведено онлайн. У перший день свята на малій сцені у середмісті виступали театрали, зокрема, «МІМ Театр ІF». Молодь роз-важали музичні гурти, серед яких *Luiki*, «Пирятин» та *ROCK-H*. Звідси ж уве-чері на завершення фестивалю стартувала костюмована хода. Участь у ній взя-ли актори драмтеатру та театру ляльок, Івано-Франківський оркестр Національ-ної гвардії України та мешканці міста. Долучився до ходи й актор театру ляльок Т. Винник, який озвучив неофіційний символ фестивалю: ляльку Пинтю Хоро-брого – опришка, який жив на межі XVI–XVII століть.

Музика

8–11 жовтня у Києві, в Малому залі Національної філармонії України та в Концертному залі Будинку архітекторів, за сприяння Міністерства культури та інформаційної політики України пройшов VIII Міжнародний інструментальний конкурс Євгена Станковича. Цього року через карантин організатори скасували номінації, які збирають велику кількість музикантів одночасно. Загалом у кон-курсі виступило 140 солістів фортепіано, струнних, народних, духових, ударних інструментів, а також 15 фортепіанних та камерних ансамблів. Основний приз «Дотик янгола» через рівнопрофесійні виступи не присуджувався. Організатора-ми заходу є Міжнародний благодійний фонд *Vivat Art*, Національна спілка композиторів України та Національний комітет музичної Ради ЮНЕСКО.

9 жовтня на «Сцені 77» Київського національного академічного театру оперети нагороджено лауреатів Міжнародного музичного фестивалю-конкурсу *Art&more 2020. Online*. Учасниками онлайн-конкурсу стали 250 українських і закордонних виконавців. П'ятеро здобули Гранпрі. Серед них українські музи-канти *Art&more*, зокрема Г. Добродзий (фортепіано) та А. Шекера і М. Вороно-ва (арфа, дуєт).

1–28 жовтня у Луцьку тривав XVII Міжнародний музичний фестиваль «Стравінський та Україна». З нагоди його відкриття у приміщенні Волинського академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка відбувся концерт із творів Людвіга ван Бетховена у виконанні Академічного симфонічного оркестру Тернопільської обласної філармонії та церемонія вручення іменних обласних премій волинським діячам культури і мистецтва. 9 жовтня в Музеї-садибі композитора І. Стравінського в місті Усти-лузі було відкрито експозицію з нагоди 25-річчя фестивалю «Стравінський та Україна». Також тут пройшла дискусія за участі волинських науковців О. Огне-вої та В. Давидюка на тему «"Весна священна" Ігоря Стравінського і "Лісова пісня" Лесі Українки в контексті європейського модернізму». У рамках події розгорнуто фотовиставку «Відлуння "великого ритму" (1965–1991)» (Волинсь-

ка обласна філармонія) та виставковий проєкт «Україна співає поезію» (Волинський краєзнавчий музей).

26–31 жовтня у Львівському органному залі пройшов III Фестиваль української класичної музики «ЛюдкевичFest», присвячений композиторові С. Людкевичу. У програмі: камерні твори Б. Лятошинського, М. Скорика, О. Козаренка для струнного квартету; музика Б. Лятошинського у виконанні композитора, піаніста О. Козаренка; концерт віолончеліста Я. Мигалья, скрипаля П. Титяєва та піаністки А. Бойко; вокальні твори М. Колеси у виконанні з. а. України Н. Дитюк у фортепіанному супроводі О. Владиславської; скрипковий концерт С. Людкевича у виконанні А. Боднара та лекція І. Остаповича про історію, особливості цього твору.

30 жовтня у Львівській національній філармонії імені Мирослава Скорика відбувся перший концерт у рамках нового проєкту «Диригенти. Українською». У програмі – твори Й. С. Баха, А. Вівальді, С. Барбера та А. Шнітке, які виконав Академічний симфонічний оркестр Львівської національної філармонії під орудою диригентки Одеського національного академічного театру опери та балету М. Гринивецької. Упродовж концертного сезону філармонії симфонічний оркестр виступатиме під орудою молодих диригентів зі Львова, Києва, Харкова, Одеси, Тернополя та Хмельницького.

22 і 23 жовтня у Концертному залі Луцької музичної школи № 1 ім. Ф. Шопена в рамках Міжнародного конкурсу піаністів «Шопенівська весна» пройшли «Шопенівські читання». Мистецький проєкт було організовано за ініціативи Генерального консульства Республіки Польщі у Луцьку та за сприяння Департаменту культури Луцької міської ради. Серед подій цього заходу: концерт фортепіанної музики професорки Варшавського музичного університету імені Фридерика Шопена М. Габрись-Хейке, майстер-класи для учнів луцької музичної школи, виставка К. Хейке «Шопенівський пейзаж».

24 жовтня на сайті *ZAXID.NET* транслювався концерт «Ковчег Україна: музика». Прозвучало близько сорока творів із української музичної спадщини, зокрема таких українських композиторів як М. Лисенко, Б. Лятошинський, М. Скорик, В. Сильвестров, Є Станкович, а також народні пісні, духовні співи, хіти «ДахиБрахи» з симфонічним оркестром, відновлені твори В. Барвінського, академічний твір В. Івасюка. У проєкті взяли участь «ДахаБраха», «Хорея Козацька», «Курбаси», У. Горбачевська, Молодіжний симфонічний оркестр України, хорова капела «Дударик», Камерний дівочий хор ім. М. В. Лисенка, а особливою гостею стала 85-річна співачка з Полісся Д. Чекун. За підтримки Українського культурного фонду проєкт реалізували диригентка О. Линів та культурна менеджерка Я. Винницька.

26 жовтня презентовано міжнародний музичний проєкт «Звуки Чорнобиля», присвячений переосмисленню Чорнобильської катастрофи музикантами. Ініціативу створення тематичного альбому підтримали, зокрема, такі українські виконавці як *GusGus*, *KAZKA*, *Teleportmusik*, *Bjarki*, *Dub FX*, «Вагоновожатые», *KRUTЬ*, Стасік, С. Міхалок, О. Чемеров, *Atomic Simao*. Під час запису композицій було використано характерні для зони відчуження звуки, які записав український медіахудожник, автор проєкту *Artefact art-project* В. Коршунов. Проєкт реалізується компанією «Лавіна Концерт» за підтримки Українського культурного фонду та за сприяння Міністерства культури та інформаційної політики України, Державного агентства України з управління зоною відчуження, Національного музею «Чорнобиль», МГО «Центр ПРИП'ЯТЬ.ком», МГО «Європейський інститут Чорнобиля» та проєкту *ARTEFACT*.

14 жовтня відбулася відеопрем'єра Молодої опери «Ukraine – Terra Incognita» на музику композиторки М. Олійник. Її присвячено українському співакові, Героєві України Василеві Сліпаку. Авторкою ідеї та режисеркою проєкту є співачка У. Горбачевська. Сучасна опера поєднала архаїчний спів, давні українські пісні, симфонічну музику, фріджаз, відеоарт та футурофолкові костюми. «Ukraine – Terra Incognita» реалізовано за підтримки Українського культурного фонду.

15 жовтня презентовано онлайн-концерт «Фолк Билиця в царині Джазу». Музично-візуальний твір українського композитора В. Солодовникова у виконанні столичного оркестру *Eclectic Sound Orchestra* під орудою диригента С. Лихоманенка поєднав гру традиційних українських інструментів (козацький бугай, коза, трембіта), класичний оркестр, народний вокал та електроніку. Відео концерту оброблено за допомогою віджеїнгу з використанням Петриківського розпису, картини В. Слєпченка, В. Брейша та М. Примаченко. Його записано за підтримки Українського культурного фонду.

18 жовтня відбулася онлайн-прем'єра концертної версії опери «Ніч» українського композитора М. Коломійця (сучасний погляд на пісню «Ніч яка місячна»). Сучасну оперу записали *Kyiv Symphony Orchestra* під орудою італійського диригента Л. Гаджєро, хор Українського радіо під орудою Ю. Ткач та культурне об'єднання «Hronopop.ua» за підтримки Українського культурного фонду. У постановці задіяно понад сто музикантів.

9 жовтня незалежна творча платформа *Open Opera Ukraine* за підтримки Українського культурного фонду презентувала онлайн-диск «Musica sacra Ukraina» із записами українських партесних концертів XVII–XVIII століття. Новостворений реліз є першим результатом довготривалого проєкту «Musica sacra Ukraina: партесний вимір». Його мета – представлення партесної спадщини в Україні та світі як значущої і непересічної частини національної музичної

історії. Аудіодиск включає добірку концертів різних авторів. Десять творів належать М. Дилецькому. Вони прозвучали торік в акустичному просторі Софії Київської у виконанні співаків *Open Opera Ukraine*. Також до партесного циклу увійшло три дванадцятиголосні концерти невідомих авторів.

Львівська громадська організація *Collegium* за підтримки Українського культурного фонду створила мобільний додаток з українською класичною музикою *Ukrainian Live Classic*. Він має чітку структуру, що дозволяє обирати музику за стилями, епохами, композиторами тощо. Зокрема до збірника увійшла «Симфонія № 1» композиторки С. Туркевич. Прем'єра цього твору відбулася 15 жовтня у Львівському будинку органної та камерної музики. Презентація додатка відбулася 20 жовтня у столичному Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ»

Театр

16–18 жовтня на «Сцені 77» Київського національного академічного театру оперети пройшов Фестиваль сучасної драми 2020 – публічні читання та обговорення п'єс фіналістів другої Лабораторії драматургії Національної спілки театральних діячів України, які було відібрано кураторами П. Ар'є та Н. Блок. Цього року проєкт підтримав Український культурний фонд. Мета проєкту – відкривати нові імена та урізноманітнювати репертуар театрів українськими творами.

Київський національний академічний театр оперети за підтримки Українського культурного фонду презентував новий проєкт для дітей «Перший крок у велике мистецтво». Це серія вистав, які мають на меті познайомити дітей зі світом музики (музичні традиції різних країн, творчість композиторів, різноманітні інструменти тощо). У жовтні в рамках проєкту на *Youtube*-каналі театру відбулися онлайн-прем'єри інтерактивних вистав «У ритмі Африки», «Велика Jazz-подорож», «Іспанські історії» та «Україна музична».

4 жовтня Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької відсвяткував своє 120-річчя урочистою академією та Гранд-концертом. Працівників та митців театру було відзначено державними нагородами. Звання «Народний артист України» присвоєно солістам опери О. Сидору, Н. Дацько, Л. Качалі та диригентові М. Юсиповичу. Під час святкового концерту прозвучали найвідоміші фрагменти світової класики та української музики під супровід 3D-проєкцій від художника по світлу Д. Ципердюка.

2–4 жовтня у Львові пройшов театральний фестиваль «Золотий лев на вулиці 2020». Вистави можна було подивитися просто неба перед Львівським національним університетом імені Івана Франка, у дворику Ратуші та на площі

перед Довженко-центром. Цього року через карантин на фестиваль завітали лише українські колективи, зокрема київський театр «Хайлатц» та львівський цирковий театр «Вуаля». 4 жовтня в рамках форуму відбулася онлайн-дискусія на тему «Як на театри та фестивалі вплинула криза і які шляхи виходу з неї» за участі театрознавців із Італії, Грузії, Канади та України.

24 жовтня в мистецько-креативному просторі Гармидер ангар-stage в Луцьку відбулася прем'єра мультимедійної вистави-перформансу «Кострубізми. Кумановський» за графічними та літературними творами художника М. Кумановського. Режисеркою дійства була Р. Порицька. У цьому спектаклі грає лише один актор, який взаємодіє з графічними зображеннями анімованих героїв. Вистава транслювалася наживо на екрані серед картин художника в Художньо-меморіальному музеї Миколи Кумановського (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків). Мистецький проєкт реалізовано за підтримки Українського культурного фонду.

У жовтні відбулися також театральні прем'єри: «Трамвай бажання» за п'єсою Т. Вільямса (Національний академічний драматичний ім. І. Франка); «Спостерігач» М. Панича (Національний академічний драматичний театр на Подолі); «Людина з...» за п'єсою Д. Данілова (Київський академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра); сучасного балету на музику зарубіжних композиторів «Далеко по сусідству» (Київський академічний театр опери і балету для дітей та юнацтва); балету «Маленький принц» за мотивами однойменного твору А. де Сент-Екзюпері («Київ Модерн-балет» на сцені столичного Міжнародного центру культури і мистецтв Федерації профспілок України); «Буна» В. Маковій (Львівський національний академічний український драматичний театр ім. М. Заньковецької); «Король олень» К. Гоцці (Перший академічний український театр для дітей та юнацтва у Львові); комедії «Тітонька на мільйон» за мотивами п'єси Б. Томаса (Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний ім. О. Кобилянської).

Національна спілка театральних діячів України відкрила вільний доступ до першого цифрового театрального архіву, в якому системно зібрано інформацію про вистави театрів України останніх п'яти років. Проєкт реалізується за підтримки Українського культурного фонду. Куратор – театрознавець, доктор мистецтвознавства, професор Г. Веселовська.

Візуальні мистецтва

29 жовтня за ініціативи групи молодих художників у будівлі Київського інституту автоматики було відкрито «Музей сучасного мистецтва». Тут зокрема презентовано копії-репліки картин класиків українського мистецтва періоду незалежної України, зокрема, таких як О. Голосій, О. Тістол, А. Савадов, І. Чич-

кан, В. Ралко, П. Маков, Т. Сільваші, М. Вайсберг, О. Ройтбурд, Ю. Гусев та інших. Проект є акцією митців, які прагнуть привернути увагу до необхідності створення Музею сучасного мистецтва України.

У столиці експонувалися виставки: *3D. Sculpture Vector* – сучасна українська скульптура, «Людина іншої епохи» – живописні роботи О. Дейнеки (Мистецький центр «Шоколадний будинок»); «Готель, пансіонат, санаторій та їхні кімнати біженців» – інсталяція просто неба Д. Косміної та М. Рідного в рамках II Тбіліського архітектурного бієнале (територія Національного художнього музею України); «АРТтека» – керамічні панно, пласти, скульптури, живопис, відеоінсталяції та фотоколажі керамістки О. Дворак-Галік, «Монументальне мистецтво, скульптура, кераміка родини Жолудів. Мистецькі символи запорізької землі» (Національний музей українського народного декоративного мистецтва); «Зір» – живопис, кераміка О. Придуралової та О. Аполлонова (галерея «Хлібня»); «Виставка молодих прогресивних українських художників» (Особняк Полякова); «Козацька звитяга» – історичний та батальний живопис А. Серебрякова, «Зодіак і руни» – картини Н. Бондаренко, «Зелена Португалія» – живопис А. Чурюкіної (Музей гетьманства); «Захисники» – полотна Б. Куркуль (Літературно-меморіальний музей-квартира П. Г. Тичини); «Мелодії півдня» – живопис З. Шишман (Київський літературно-меморіальний музей Максима Рильського); «Микола Шимчук / Фігуратив» – живопис львівського художника М. Шимчука («АВС-Арт»); «Бабусі» – портрети пейзажі та натюрморти Ю. Левицької (Центр української культури та мистецтва); «Дуже персональна виставка» – живописні полотна, акварелі, фото та роботи в техніці левкасу К. Бучацької («The Naked Room»); «Скоро буду» – графічні роботи та інсталяції з використанням мозаїки К. Ярош та А. Ходькової («Щербенко Арт Центр»); «Індустріальна казка» – артоб'єкти В. Дмитрика («Dymchuk Gallery»); «Акваторія» – фотороботи, живописні твори та поетична кінострічка одеського художника А. Ганкевича («M17»); «Out of Score» – роботи І. Чичкана, В. Трубіної, М. Скугаревої, М. Шубіної, А. Кахідзе, О. Ройтбурда на тему гендеру («IZONE»); «Найсолодша пісня скорботи» – нові роботи з неоном, малюнки вугіллям Н. Кадана («Voloshyn Gallery»); «Прихований пейзаж» – живопис В. Наразіяна («Триптих АРТ»).

8–11 жовтня у львівському креативному просторі *FESTrepublic* відбувся *Lviv Art Week* – артпроект, для створення якого об'єдналися мистецькі інституції міста. Захід пройшов під гаслом «Віддалена взаємодія». Експозиційна площа умовно поділялася на зони, у яких було представлено одразу кілька проектів різного спрямування: секція скульптури, твори колаборацій художників з дизайнерами, а також виставковий майданчик львівських галерей, які показали твори своїх найцікавіших авторів. В одній із зон також відбулося знайомство з Аукці-

онним домом «Українське мистецтво», який цього року дебютував на українському артринку.

У містах України розгорнуто виставки: «60 років Незалежності» – роботи різних періодів творчості О. Тістола (Музей модернізму Львівської національної галереї мистецтв імені Бориса Возницького); «Тканини вбрання» М. І. Костшевої та «Межі сприйняття» О. Веренки – художнього текстилю в межах Міжнародного етномистецького проєкту «Екологічний ракурс» (Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького); «Місто VS Карантин» – близько двох сотен фоторобіт авторів із більш ніж 60 країн світу про життя під час пандемії коронавірусу (Львівський палац мистецтв); «Писання для спальних районів» – картини Д. Молдованина (львівська «Я Галерея»); «Хроніки чумного року» – картини О. Ройтбурда (Дніпропетровський художній музей); «Живописні експромти Сергія Шаповалова» – нові пейзажні полотна з. х. України С. Шаповалова (Художньо-меморіальний музей О. О. Осмьоркіна в Кропивницькому); «Проєкт Тирс» – мистецтво 1990-х (Музей сучасного мистецтва Одеси); «Філософський погляд Миколи Прокопенка» – живописні твори н. х. України М. Прокопенка (Черкаський художній музей); «Це моя Україна» – роботи черкаських фотохудожників (Черкаський обласний краєзнавчий музей); «Талант із Божою іскрою» – до 65-річчя художника-іконописця та графіка О. Лаворика (Рівненський обласний краєзнавчий музей).

14 жовтня на площі перед Літературно-меморіальним музеєм Івана Франка в Нагуєвичих, що на Львівщині, встановлено пам'ятник наймолодшому сину Каменяря, науковцеві, педагогу, письменнику Петрові Франку. Монумент створив молодий скульптор І. Мисакович на замовлення музею. А біля Дому Франка у Львові львівський художник С. Владика та творча група *Sacred Universe* виконали мурал «Петро Франко. Повернення (з) легенди».

18 жовтня у селищі Брюховичі, неподалік від Львова, відкрито пам'ятник українському композитору В. Івасюку (скульптор Л. Кукіль).

На столичній станції метро «Театральна» встановлено нову мініскульптуру туристичного проєкту «Шукай!», яка отримала назву «Танцівники на Театральній» (скульптор Ю. Білявський).

Кіномистецтво. Кіновідеопрокат

22–28 жовтня за підтримки Державного агентства України з питань кіно у столичному кінотеатрі «Жовтень» відбувся IV Міжнародний кінофестиваль «Київський тиждень критики». За традицією фестиваль відкривала церемонія нагородження лауреатів III Національної премії кінокритиків «Кіноколо». Найкращим повнометражним ігровим фільмом названо драму «Атлантида» В. Васяновича. Автора стрічки також відзначено як найкращого режисера. Авторкою

найкращого повнометражного дебюту стала Н. Ворожбит. Вона здобула премію «Відкриття року» за стрічку «Погані дороги». А найкращими акторами за ролі в цьому фільмі визнано Н. Кулініча та О. Черкашину. В інших номінаціях переможу здобули: «Земля блакитна, ніби апельсин» І. Цилик («Найкращий документальний фільм»), «Віктор Робот» А. Лавренішина («Найкращий анімаційний фільм»), «Нетерпимість» С. Битюцького («Найкращий короткометражний ігровий фільм»). Складовими програми «Київського тижня критики» стали: міжнародна секція зі стрічками світових кінофестивалів; тематична ретроспектива культової кінокласики «Дивні люди»; пілотна програма фестивалю та Українського інституту «Фокус: Україна-Франція», в рамках якої відбулися київські прем'єри фільмів «Атлантида» В. Васяновича, «Погані дороги» Н. Ворожбит та «Номери» О. Сенцова, А. Сеїтаблаєва. Під час фестивалю відбулися також онлайн-дискусія кінокритиків «Нова реальність: кіно під час пандемії» та презентація рейтингу «100 найкращих українських фільмів усіх часів», який організували Національний центр Олександра Довженка разом зі Спілкою кінокритиків України. Події транслювалися на сторінці «Київського тижня критики» у *Facebook*.

26–31 жовтня у Харкові тривав IV Міжнародний кінофестиваль *Kharkiv Meet Docs*. Через карантин більшість заходів було проведено в онлайн режимі. Відкривала фестиваль стрічка «Номери» О. Сенцова та А. Сеїтаблаєва. Загалом у програмі *Kharkiv Meet Docs* за підтримки Українського культурного фонду було показано 17 повнометражних та понад 50 короткометражних фільмів, 26 дитячих соціальних відео, а також 8 картин із ретроспективи на телеканалі *Simon* (головний інформаційний партнер кінофестивалю). Крім того, організатори провели індустрію секцію, тренінг з акторської майстерності від української актриси Р. Зюбіної та майстер-клас від режисера А. Сеїтаблаєва. Лауреати фестивалю визначалися серед учасників кількох конкурсів. Переможця Національного конкурсу, який цього року відбувся вперше, обирала глядацька аудиторія та журі у складі режисерів Н. Ворожбит, С. Буковського та кіноменеджерки Л. Горделадзе. Головний приз здобув фільм «War Note» Р. Любого. Спеціальними відзнаками журі нагороджено картини «Not Alone» С. Гусаревич та «Зарваниця» Р. Хімея, Я. Малащука. Стрічка «Вторгнення до Байконуру» А. Ангелова отримала приз глядацьких симпатій. Переможцем пітчінгу документальних кінопроектів IV *Kharkiv Meet Docs* став режисер О. Радинський та продюсерка Л. Кнорозок. Під час церемонії також було оголошено лауреатів кінофестивалю українського незалежного короткометражного кіно «Бардак». Гран-прі (визначається шляхом глядацького голосування) здобув фільм «One more Day» О. Шимко. А от у конкурсі дитячих відеороликів *Meet Kids* найкращою роботою було визнано «Не іграшки» М. Печенізької-Ткачової. Організа-

торами кінофестивалю стали громадська організація «Mediafrontline e.V.» разом із *Think Tank Ukraine*. Кінофестиваль минув за підтримки Державного агентства України з питань кіно, Українського культурного фонду та Федерального міністерства закордонних справ Німеччини в межах програми «Розбудова співпраці з громадянськими суспільствами у країнах Східного партнерства».

Від 29 жовтня до 1 листопада у столичному Будинку кіно проходив III Фестиваль кінооператорської майстерності «Кіноко». Він відкрився показом драми «Атлантида» режисера та оператора-постановника В. Васяновича. Загалом програму фестивалю склали чотири конкурси – повнометражних кінооператорських дебютів, короткометражних фільмів, музичних відео, а також студентський конкурс. Лауреатами конкурсів стали оператори: Д. Недря (повнометражний фільм «Ізі» А. Маньяні), Д. Мельник (короткометражний фільм «У нашій синагозі» І. Орленка), А. Рошук (музичне відео «Magia» гурту *Samiim*). Головний приз студентського конкурсу отримав оператор-постановник В. Пенюков за фільм «Молоко». У межах фестивалю було організовано: спеціальні покази картин «Зарваниця» (режисери й оператори Я. Малащук, Р. Хімей), «Явних проявів немає» (режисерка А. Горлова, оператор О. Кучма) та мюзиклу «Ритм» Д. Монатіка (режисерка Т. Муїньо, оператор М. Кульменко); професійний технічний форум; освітні заходи. «Кіноко» є спільним проектом Кафедри кінотелеоператорства Інституту екранних мистецтв Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого, Національної спілки кінематографістів України, а також члена Європейської Федерації національних асоціацій кінооператорів *IMAGO* – Гільдії кінооператорів України.

1–10 жовтня в Ужгороді відбувся перший Карпатський гірський міжнародний кінофестиваль (*CMIFF*). Конкурсна програма фестивалю складалася із шести розділів – повнометражні ігрові та документальні фільми, короткометражні ігрові та документальні фільми, анімаційні фільми та рекламні ролики. До складу журі увійшли Р. Зюбіна, А. Лукіч, О. Мавріц, А. Суярко, С. Тримбач. Загалом глядачі мали можливість переглянути 80 фільмів із 45 країн. Серед переможців кінофестивалю є також українські стрічки «Тільки диво» О. Каретник («Найкращий ігровий повнометражний фільм») та «Домовина» К. Тарасова («Приз глядацьких симпатій»). У рамках додаткових програм пройшли покази світового кіно про гори, панельні дискусії, майстер-класи та творчі зустрічі з експертами світової кіноіндустрії та експертами гірського туризму.

Одеський міжнародний кінофестиваль цього року вперше запровадив альтернативне журі, до складу якого увійшли українські блогери: тренер з розвитку бізнесу І. Пінтосевич, засновниця «Oh My Look!» та «G. Bar» Л. Бородіна, акторка О. Сумська, продюсерка І. Горова, теле- та радіоведучий Н. Добринін. 12 жовтня журі блогерів назвало найкращий, на їхню думку, повнометраж-

ний фільм Національного конкурсу. Переможцем стала стрічка «Не все буде добре» режисерів А. Пірву та О. Максьом.

11 жовтня у столичному *PMHUB* пройшла церемонія нагородження переможців XVII Київського міжнародного фестивалю «Кінолітопис» – *BEST FILM AWARDS*. У програмі: урочисте вручення нагород *KIFFKinolitoypys 2020* – імпровізації від композитора і саунд-продюсера А. Даніеляна; прем'єра вистави «АСТО» від *Totem Dance Theatre* (хореограф Ф. Аннарумма, Італія); музичний перформанс «Едіт Піаф» у виконанні з. а. України В. Васалатій.

23 жовтня відбулася онлайн-церемонія нагородження переможців XIV Міжнародного ВІННИЦІЯнського фестивалю комедійного і пародійного кіно. Головну відзнаку фестивалю («Золотий летючий слон») отримало, зокрема, відео української *ND Production CADILLAC* (пародія) – *MORGENSHTERN & Елджей* (номінація «Музичний кліп»).

9 жовтня конкурс молодих режисерів реклами *YO! Directors Awards (YO!DA)*, який тривав від серпня до жовтня, оголосив переможців. Відзначено ідеї К. Светашова (бренд *Non Stop*) та А. Совяк-Круковської (бренд *Samsung*), який також переміг в онлайн-голосуванні за приз глядацьких симпатій. Місія конкурсу – відкрити нові імена в українському рекламному полі та дати їм можливість за підтримки *YO!DA* зняти першу рекламну роботу у своє портфоліо.

Від 1 вересня до 31 жовтня в Україні пройшов другий кіноклубний фестиваль «Нове українське кіно», який запропонував глядачам безплатні покази найкращих українських стрічок. У програмі, зокрема, «Мої думки тихі» А. Лукіча, «Додому» Н. Алієва, «Дике поле» Я. Лодигіна, «Крути 1918» О. Шапарєва. «Місто, в якому не ходять гроші» Г. Третяк, «Міф» Л. Кантера. Фестиваль організовано компанією «Артхаус Трафік» за підтримки Державного агентства України з питань кіно.

У широкий український прокат вийшли фільми «Червоний. Без лінії фронту» Зази Буадзе й Тараса Ткаченка, «Парфенон» М. Кведаравічюса (копродукція України, Литви та Франції), «Передчуття» В. Криштофовича, «Фортеця Хаджибей» К. Коновалова (копродукція України, Грузії та Туреччини), «Весільний спадок» О. Гузи, «Борщ. Секретний інгредієнт» Д. Корнева. 28 жовтня, напередодні другої річниці з дня смерті режисера-мультиплікатора Д. Черкаського, у столичному Будинку кіно відбувся допрем'єрний показ повнометражного фільму «Зірка Давида Черкаського» від режисера та автора сценарію С. Волкова.

Музейна справа. Охорона культурної спадщини

14 жовтня у Національному історико-культурному заповіднику «Гетьманська столиця» в Батурині на Чернігівщині за участі міністра культури та інфо-

рмаційної політики України О. Ткаченка відбулася презентація повного академічного видання «Літопису» Самійла Величка – унікальної пам'ятки козацької історичної думки та барокового письменства першої половини XVIII століття (видавництво «Кліо»). Проект реалізовано групою науковців Інституту історії України НАНУ та Центру вивчення історії України Санкт-Петербурзького державного університету.

15 жовтня у Києві в Митрополичому будинку на території Національного заповідника «Софія Київська» презентовано книгу-реконструкцію знищеного 1933 року «Нарбутівського Збірника» – монографії про українського художника-графіка, ілюстратора та автора перших українських державних знаків Георгія Нарбута. Видавництву «Родовід» вдалося відтворити мистецьку книгу, доповнивши її спогадами друзів і колег художника, зокрема В. Кричевського і М. Зерова, автобіографічними уривками, статтями мистецтвознавців середини XX століття, листами, а також вступною статтею С. Білоконя. Кожен примірник видання має унікальну обкладинку від команди дизайнерів *Nimo Team*.

1–2 жовтня на базі Дніпропетровського національного історичного музею імені Д. І. Яворницького пройшов II Всеукраїнський форум «Музейний менеджмент перед викликами COVID-19». Досвідом роботи за умов карантину ділилися фахівці з різних міст – Дніпра, Донецька, Запоріжжя, Кам'янського, Києва, Луганська, Нікополя, Харкова, Херсона, Чернівців. Мова йшла про оптимальну організацію командної роботи співробітників музеїв в онлайн-форматі, зростання значення музейних соціальних мереж, традиційні та експериментальні форми просвітницької роботи.

Експозиційна та виставкова діяльність музеїв

16 жовтня у столичному Національному музеї історії України за участі міністра культури та інформаційної політики України О. Ткаченка урочисто відкрито виставку «Золото Поділля: історія народів». Вона презентує найвідоміші старожитності із зібрань НМІУ та Вінницького обласного краєзнавчого музею. Зокрема на виставці експонуються дорогоцінні прикраси, коштовна зброя та посуд сарматської доби. Цим проектом Вінницький обласний краєзнавчий музей започатковує міжмузейний обмін виставками з колекцій різних регіонів.

«Фестиваль наївного мистецтва» за підтримки Українського культурного фонду реалізує столичний артцентр «Я Галерея». У межах ініціативи презентовано віртуальний музей українського наїву. Вагомою частиною цієї платформи є каталог творів художників з усієї України. До нього увійшли живопис, графіка, колажі, вишивка, зразки театрального і музичного мистецтва від XVI століття і до нашого часу. Серед таких відомих прізвищ як К. Білокур, М. Примаченко, О. Найден у каталозі можна знайти й нові імена. Добором робіт для сай-

ту займаються куратори: О. Ляпін, А. Ложкіна, П. Гудімов, Л. Лихач, П. Гончар, І. Савченко та інші. Складовими проєкту стали також презентації творів художників, екскурсії віртуальним музеєм, лекції від дослідників наїву, майстер-класи, дитячі квести, дискусії про аматорське мистецтво, покази фільмів, музичні вечірki. Крім того, за підтримки адміністрації Київського метрополітену протягом жовтня синьою гілкою столичного метро курсував артпоїзд з «Абеткою українського наїву». А в холі станції «Театральна» було відкрито інтерактивну виставку наївного мистецтва.

Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка з нагоди святкування свого 80-річчя підготував для відвідувачів різноманітну програму подій. Серед заходів – концерти, артпроєкти, виставки, відеоінсталяції, наукові семінари, презентації книжок, майстер-класи для дітей, відкриття нової експозиції та багато іншого. Зокрема у жовтні складовими програми стали: відкриття артпроєкту «Franko Laboratorium 2.0. Відродження» за участі митців Львівської академії мистецтв, мураларт-перформанс «Повернення (з) легенди» від С. Владики (до 130-літнього ювілею П. Франка, першого директора Музею Івана Франка), авторські екскурсії П. Галушака «І ти Франко» та Б. Тихолоза «Франко зблизька», показ оновленої літературної експозиції «Світи малого Мирона», відкриття виставки абстрактного живопису «Ой, у полі жито» (проєкт «У пошуках ідентичності»), наукові семінари «Пророк чи єретик? Релігійний світогляд Івана Франка» та «Петро Франко. Формула долі», майстер-клас із розпису по дереву від Г. Мазур «Мій Лис Микита». Загалом святкування тривало до 26 листопада.

Від 6 жовтня до 5 листопада на території Палацу Потоцьких у Тульчині, що на Вінниччині, тривав новий мистецький проєкт *Art PALACE*. Для відвідувачів працювали виставки «Подільська ікона» (дві сотні іконописних полотен із колекції н. х. України В. Козюка) та «Кращий художник» (творчий доробок однойменного пленеру). Свої експозиції представили Музей книги і друкарства України та Вінницький обласний художній музей. Організаторами проєкту виступили Управління культури і мистецтв Вінницької ОДА, Вінницький обласний художній музей та Тульчинський фаховий коледж культури.

У столиці та областях відкрилися, зокрема, такі виставки: «Меланхолія вічних споруд: до 300-річчя від дня народження Джованні Піранезі» – експозиція рисунків українських майстрів (Національний музей мистецтв ім. Б. та В. Ханенків); «Королі і люди» – графіка, живопис, скульптура, медалі та мініатюри з портретами відомих історичних постатей Франції (Львівський історичний музей); «Мирон Кипріян. Життя, проведене в театрі» – інсталяція, фотографії, а також близько сотні оригінальних ескізів сценографії та костюмів, виконаних художником М. Кипріяном (Національний музей у Львові імені Анд-

рея Шептицького); «Він змінював світ» – експозиція, присвячена сторіччю від дня народження Папи Івана Павла II (Львівський музей історії релігії); серії архітектурних краєвидів К. Сестеро де Лаутерека (Житомирський краєзнавчий музей); відреставрованих творів мистецтва (Сумський обласний художній музей ім. Н. Онацького); «І музика лунала...» – живописні, графічні та скульптурні твори з фондів музею (Чернігівський художній музей).

Віртуальні виставки та диджиталізація музеїв

28 жовтня у столичному Національному музеї Голодомору-геноциду відбулася презентація проєкту «Голодомор: мозаїка історії», в рамках якого фахівцями музею та видання *Ukrainianer* було зібрано та опубліковано на сайті розповіді 120 очевидців геноциду із дев'яти областей України. Крім того, Національний музей Голодомору-геноциду презентував перший мобільний додаток *Track Holodomor History*, що дозволяє пройтись Києвом 1930-х років. У додатку зібрано історичну інформацію, розсекречені документи, спогади очевидців й історії родин, архівні фотографії та відеохроніки, маршрути історичними місцями Києва. Проєкт реалізовано за підтримки Українського культурного фонду.

У жовтні було відкрито кілька віртуальних музеїв. Зокрема Музей «Іван Франко у Києві», який складається з 3D-турів залами квартири-музею родини Івана Франка, аудіогідів українською, англійською, німецькою та російською мовами, а також добірки цифрових копій архівних документів, фотографій та листів. Проєкт реалізовано Міжнародним фондом Івана Франка за підтримки Українського культурного фонду. Він має на меті в інтерактивній формі, з використанням технологій віртуальної та доповненої реальності, популяризувати постать Івана Франка та його родини як в Україні, так і за кордоном.

Також презентовано перший в Україні онлайн-музей авіації та модерну *Museum Sikor Sky* – віртуальної версії київського будинку авіаконструктора І. Сікорського. Частина експонатів музею створено на основі цифрового архіву винахідника (США). Також на сайті можна побачити 3D-моделі першого гелікоптера та літака, на якому І. Сікорський вперше піднявся в небо. Проєкт розроблено ГО «Креативна Україна» за підтримки Українського культурного фонду.

Ще один віртуальний музей відкрито в рамках проєкту «Бортництво Полісся: архаїчна традиція у сучасному вимірі». Музей бортництва – єдина за своїми масштабами платформа, яка у повному обсязі презентує український традиційний промисел. Зокрема на сайті створено віртуальні філії Національного музею архітектури та побуту України в Пирогові, Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав», Житомирського обласного краєзнавчого музею, Рівненського обласного краєзнавчого музею, Олевського краєзнавчого музею, Сарненського історико-етнографічного музею, етнокомплексу

«Українське село», Вишгородського історико-культурного заповідника, які присвятили бортництву окремі експозиції. Проект реалізовано під кураторством директора Вишгородського історико-культурного заповідника В. Литовченко за підтримки Українського культурного фонду.

10 жовтня у Державному історико-культурному заповіднику «Трипільська культура», що у селі Легедзиному Тальнівського району на Черкащині, у рамках мистецького проєкту «Під Покровою» відбулася презентація онлайн музею «Відкрита скриня» та виставки українських старожитностей (автентичний одяг та хатні речі) із збірки київського колекціонера і мецената В. Афанасьєва. Над створенням віртуального музею працювали В. Афанасьєв, його родина, команда фотографів, дизайнерів, музейників, етнографів разом зі столичним Музеєм Івана Гончара та Студією українського народного шитва Ю. Мельничука.

Більш як п'ять сотень оцифрованих експонатів Миколаївського обласного художнього музею ім. В. В. Верещагіна відтепер можна оглянути онлайн. У віртуальній колекції зібрано графічні твори XVIII – середини XX століття, які раніше практично не виставлялися широкій аудиторії. Серед них роботи О. Богомазова, М. Жука, І. Рєпіна, В. Серова, К. Коровіна, І. Шишкіна, С. Судейкіна, Б. Кустодієва та інших. Онлайн-каталог створено в рамках проєкту «Цифрова колекція художнього музею», який реалізує Агенція розвитку Миколаєва разом із музеєм.

Новий дизайн отримав Рівненський обласний краєзнавчий музей та його Благодійний фонд. Головними фірмовими кольорами музею стали червоний та чорний, які відповідають палітрі вишивки Рівненщини. Над розробкою айдентики працювала творча команда Київського національного університету технологій та дизайну.

Меценатство

У Полтаві, у колишньому маєтку поміщика Болюбаша, місцевий колекціонер і меценат В. Бажан заснував художній музей свого імені, в якому зібрав старожитності й ексклюзивні предмети з власної колекції. Усі експонати можна подивитися безплатно.

На Херсонщині, у селі Кринки Олешківського району, зузиллями бізнесмена-будівельника С. Одарича та громади сіл Кринки та Козачі Лагері відновлено Дім-музей українського письменника Остапа Вишні. Відроджений на новому місці будинок наповнено експонатами, які зібрали, зберегли та відреставрували місцеві мешканці. Серед артефактів – рукопис оповідання «Щука», унікальні відреставровані фотографії письменника, друкарська машинка та ін.

Література

2–4 жовтня у Луцьку пройшов III Міжнародний літературний фестиваль «Фронтера». Для заходів було обрано три локації: Музей сучасного українського мистецтва Корсаків, ГаРМІДЕр *ангар-stage* та *Passage Interdit*. Тут була змога відвідати презентації та читання наживо творів «Амадока» С. Андрухович, «Ніч на Венері: 113 письмениць, які сяють у темряві» Г. Улюри, «Радіо Ніч» Ю. Андруховича, «Мур» А. Любки та багатьох інших. Усі події транслював генеральний інформаційний партнер фестивалю «UA:Волинь». Проєкт «Фронтера» відбувся за підтримки Українського культурного фонду, Луцької міськради, громадських діячів Р. Бондарука та Б. Шиби, Генерального консульства Республіки Польща та Литовського інституту культури.

2–4 жовтня в онлайн-форматі відбувся IV Всеукраїнський фестиваль художнього перекладу *TRANSLATORIUM*. Серед учасників подій були перекладачі, літератори, видавці та менеджери культури. За темою «Форма» фестиваль об'єднав заходи різного формату – лекції, читання, майстерні художнього перекладу, професійні дискусії та неформальні зустрічі. У програмі – лекція Г. Улюри «Конфлікт форми і змісту: угода без компромісів»; онлайнпрогулянка Хмельницьким з І. Савюк і О. Чупою; розмова Ю. Андруховича з Д. Павлешен (Україна-Хорватія) «Форма тексту: зберегти неможливо змінити», воркшоп О. Сливинського «Формула поетичного перекладу, або як зберегти форму, не втративши змісту», читання і розмова з М. Белорусцем «Целан 100. Про поетичну форму автора» та інші події. Фестиваль організували перекладацька група VERВація та активісти з Хмельницького і Києва за підтримки Хмельницької міської ради та Українського культурного фонду.

20 жовтня організатори міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» провели онлайн-церемонію нагородження переможців Молодої та Дитячої Коронації за трьома категоріями: «Дорослі для дітей», «Діти для дітей», «Діти для дорослих». Мета конкурсу — розширити спектр дитячої літератури, заохотити дітей до письменництва та популяризувати читання серед молоді. Подія відбулася за організаційної підтримки Київського університету імені Бориса Грінченка та Київського Палацу дітей та юнацтва.

Лауреаткою премії імені В'ячеслава Чорновола за найкращу публіцистичну роботу в галузі журналістики стала С. Орел за книгу «Ті, хто не хотів помирати мовчки», яка висвітлює новий аспект у вивченні історії Голодомору (КП «Регіональна інформаційно-поліграфічна агенція» в м. Кропивницькому). Таке рішення ухвалив Комітет із присудження премії, створений при Державному комітеті телебачення і радіомовлення України.

9 жовтня у Науковій бібліотеці Львівського національного університету ім. І. Франка відбулась урочиста церемонія вручення Премії Львова – Міста лі-

тератури ЮНЕСКО письменниці О. Луцишиній за роман «Іван і Феба» («Видавництво Старого Лева»).

Стартував проєкт «Екземпляри ХХ», присвячений літературно-мистецькій періодиці минулого століття. Рідкісні номери видань, які виходили на території України або створювались українською діаспорою, оцифровано та розміщено на сайті Бібліотеки українського мистецтва. Наразі є можливість побачити, який вигляд мали журнали «Образотворче мистецтво», «Авангард», «Арка», «Художники України», «Кіно» (систематизований покажчик змісту журналу), «Світло і тінь», «Терем» і «Світо-вид». Проєкт реалізується культурно-видавничим медіа «Читомо» за підтримки Українського культурного фонду. Партнерами проєкту стали інші платформи, які оцифровують українську періодику: Музей-архів преси, проєкт зі збереження інтелектуальної спадщини української еміграції та розсіяння «Diasporiana», електронна бібліотека «Культура України».

Бібліотечна справа. Читання

За підтримки Українського культурного фонду та культурно-видавничого проєкту «Книжка Року» від початку літа тривала Всеукраїнська соціальна промо-кампанія «Читай & Фантазуй», яка популяризує читання серед молоді. Здійснення своїх ідей ініціатори розпочали із Києва. На головному «студентському перехресті» – у парку імені Тараса Шевченка, з'явилася барвіста інсталяція триметрових книг, яку створила артдиректорка проєкту А. Петрук. На вулицях міста можна було побачити тролейбус, розмальований фігурами людей, котрі читають. А на центральних станціях столичного метро – тематичні банери. Щоб привернути увагу до важливості читання створено чимало роликів у *Facebook*, а *Telegram*'ом набули масового поширення веселі цитати-наліпки.

Пізнавати місто через твори українських письменників спонукає новий проєкт «Читати Київ». На київських вулицях можна знайти таблички-конверти з висловлюваннями авторів. Зокрема у символічний простір столиці включено тексти В. Стуса, В. Загребельного, М. Семенка, Ю. Позаяки, Л. Костенко, Ю. Андруховича та інших. Спеціальний *QR*-код дає змогу в онлайн режимі отримати більше інформації про митців та Київ у їхній творчості. Проєкт здійснено за підтримки Українського культурного фонду.

Різними бібліотечними заходами відзначено такі важливі ювілеї українських письменників, як 140-річчя В. Кудрика, 125-річчя В. Гжицького, 125-річчя М. Йогансена, 120-річчя С. Бена, 110-річчя А. Бронського, 110-річчя П. Амбросій, 85-річчя Б. Олійника, 80-річчя В. Забаштанського, а також 150-річчя російського письменника, лауреата Нобелівської премії І. Буніна, 140-річчя єврейського письменника В. Жаботинського, 125-річчя російського поета С. Єсеніна,

120-річчя американського письменника Т. Вулфа, 100-річчя італійського письменника Д. Родарі.

Інклюзивні культура та мистецтво

У Львові в рамках проекту «Книга, що долає бар'єри» обласного осередку ВГО «Українська спілка інвалідів – УСІ» випущено десять видань для незрячих дітей. Серед авторів – письменники С. Андрухович, М. Прохасько, Т. Прохасько, А. Бачинський, Г. Вдовиченко, Н. Гербіш, С. Лінинська, Х. Лукашук, Н. Малетич, І. Малкович. Книжки видано в універсальному дизайні. Вони мають рельєфно-крапковий і плоский шрифт, кольоровий рельєфний малюнок та аудіоверсію (озвучення здійснив артист вокальної формації «Пікардійська терція» Я. Нудик). Весь тираж в обсязі 780 примірників цих книжок передано до п'ятдесяти спецустанов для незрячих дітей по всій Україні. Видання доступні також в електронному форматі на сайті *usi.org.ua*. Проект реалізовано за підтримки Українського культурного фонду. Координатор – незряча науковець О. Потимко.

6–10 жовтня Міжнародний благодійний фонд «ПАРЕА» за підтримки Українського культурного фонду провів у режимі онлайн соціально-мистецьку акцію «Приречені на щастя». Це своєрідний театралізований фестиваль, присвячений дітям та молодим людям з особливими потребами. У програмі акції – показ театральних вистав, творчі онлайн-зустрічі, практичні семінари, майстер-класи, фотовиставки та кінопокази, де висвітлюються можливості людини з інвалідністю.

26–31 жовтня відбувся онлайн-фестиваль «Дні доступного кіно». Усі фільми фестивалю були вперше доступні для людей з вадами зору і слуху. Це стало можливим завдяки безплатним додаткам для смартфонів *Earcatch* та *Subcatch*. До програми увійшли кінокартини української класики «Тіні забутих предків» С. Параджанова, «Земля» О. Довженка, «Пропала грамота» Б. Івченка, а також сучасні українські стрічки «Співає ІваноФранківськтеплокомуненерго» Н. Парфан, «Гуцулка Ксеня» О. Дем'яненко. Звукоопис та розгорнуті субтитри до фільмів створила агенція «Доступне кіно» за підтримки Українського культурного фонду.

2 і 15 жовтня у *Facebook* та на *YouTube* львівська співачка С. Чубай презентувала збірник пісень «Колискові для Олекси» на підтримку дітей з аутизмом. До створення проекту, який підтримав Український культурний фонд, долучилися гурти *ROCKOKO* та «Джалапіта», хорова капела «Дударик», оркестр *INSO-Lviv*. А вже 23 жовтня у львівському Палаці культури імені Гната Хоткевича слухачі мали можливість наживо почути авторські пісні.

Просвітництво

20 жовтня на Контрактовій площі у Києві Український інститут національної пам'яті разом із партнерами відкрив виставку «Наказано не знати: українські археологи в лещатах тоталітаризму». Її присвячено археологам, які попри утиски й репресії, здійснили важливі наукові відкриття. Експозицію створено зусиллями кількох інституцій, серед яких Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Український інститут національної пам'яті, Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Музей історії Десятинної церкви та інші заклади.

22 жовтня розпочала роботу мультимедійна онлайн-платформа «Енциклопедія архітектури України», створена за підтримки Українського культурного фонду та БФ *Zagoriy Foundation*. Цей проєкт демонструє панораму архітектури України у форматі документального серіалу в трьох частинах: «Держава», «Економіка» та «Право». Кожна з них супроводжується кураторським текстом (Є. Губкіна, К. Радченко, Я. Переходько) та відеороботами, які створили для сайту запрошені художники, архітектори, режисери, оператори, фотографи та інші автори. Проєкт реалізує Громадська організація *Urban Forms Center*, Славутицька міська рада та Центральний державний науково-технічний архів України.

Циркове мистецтво

Національний цирк України розпочав 60-й ювілейний сезон двома програмами – традиційною «День народження. Свято цирку» та експериментальною (без тварин) *Ecolibrium*.

Аматорство

13 жовтня у виставковій залі Вінницького обласного краєзнавчого музею в рамках багаторічного проєкту обласного центру народної творчості відкрито сімдесят другу виставку образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, присвячену жнивам. Основною тематикою експозиції стало козацтво, обряди та побут українського народу. Це близько 1500 робіт, серед яких – ткані килими, вироби з соломи, лозоплетіння, різьба по дереву тощо.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,39. Б/т. Зам. 80. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12